

İZMİR MÜDAFAA-İ HUKUK-İ OSMANİYE CEMİYETİ VE ASILSIZ YUNAN İDDİALARINI ÇÜRÜTEN BİR BİLDİRİSİ

Selçuk URAL*

Osmanlı Devleti, 30 Ekim 1918 de imzaladığı Mondros Mütarekesi ile İtilâf Devletleri ile sürdürdüğü savaşa son vermiştir.

Türk idarecileri, basın ve mütarekeye imza koyan Türk Heyeti¹ yapılan ateşkesle devletin bağımsızlığı ile saltanatın devamının tamamen garanti altına alındığını savunuyorlardı. Hatta bu çevreler Mondros'un Osmanlı Devleti'nin müttefiklerinin yapmış oldukları mütarekelerden çok daha hafif şartlar ihtiva ettiğini iddia ediyorlardı².

Fakat bunun aksini düşünenler de vardı. Özellikle Mustafa Kemal Paşa, Yıldırım Orduları Grup Kumandanlığı görevini üstlendikten sonra, İngilizlerin nelerin peşinde olduğunu yakından görerek, hükümeti bu hususta pek çok kereler uyardıya çalışmıştır³.

Mütarekenin arzulanan barışı getirmeyeceği kısa sürede ortaya çıkmıştır. İtilâf Devletleri aralarında yaptıkları gizli anlaşmalara göre adım adım Türk vatanını parçalamaya başlamışlardır. Musul'la başlayan işgaller İskenderun'la devam etmiş, 13 Kasım 1918 de ise İstanbul'un işgal edilmesiyle devletin bağımsızlığı ayaklar altına alınmıştır⁴.

İtilâf Devletleri'nin imza koydukları mütarekeyi yine kendi elleriyle bir kenara itmelerinden cesaret alan azınlıklarda da, bir takım kıpırdanmalar ortaya çıkmıştır. Hıristiyan azınlıklar, devletin bir an evvel çökmesi için ellerinden gelen gayreti sarf etmeye başlamışlardır⁵. Azınlıkların bu yöndeki faaliyetleri, İtilâf Devletleri'nin çıkarlarıyla da paralellik arzettiği için, bu devletlerce büyük oranda desteklenmiştir. Başta İngiltere olmak üzere diğer İtilaf Devletleri kışkırtmaya

* Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

¹ Mütareke Heyeti şu isimlerden oluşturulmuştur: Heyet başkanı Bahriye Nazırı Rauf Bey, Hariciye Müsteşarı Reşad Hikmet Bey, Sadullah Bey ve Katip olarak Ali Türkgeldi Bey . Geniş bilgi için bkz .Ali Fuad Türkgeldi, Görüp İşittiklerim, Ankara 1987.

² Yusuf Hikmet Bayur, Türk İnkılâp Tarihi, III/4, Ankara 1983, s.757

³ Bu hususta Mustafa Kemal Paşa'nın Erkân-ı Harbiye'ye ve Sadarete gönderdiği telgraflar için bkz: Harp Tarihi Vesikaları Dergisi, Sayı: 27, 28, 29 Vesika No. 707-751

⁴ Zeki Sarıhan, Kurtuluş Savaşı Günlüğü, I, Ankara 1993, s.24; Gotthard Jaeschke, Türk Kurtuluş Savaşı Kronolojisi, I, Ankara 1989, s.4.

⁵ Kemal Atatürk, Nutuk, I, İstanbul 1982, s.2

varan bu desteklerinin gerekçesini dünya ve kendi kamuoylarına "Türklerin kanlı zulümleri altında tutulan milletlerin kurtarılması (!)" şeklinde gösteriyorlardı⁶.

İtilâf Devletleri safında harbe katılan Yunanistan, azınlıklar meselesi ile yakından ilgilenen devletlerin başında gelmiştir. Özellikle Batı Anadolu'daki Rumları kullanarak "Büyük Yunanistan"ı yaratma hayalini gerçekleştirmek istemiştir⁷.

Yunan devleti bu amaçla bölgede vücuda getirilen gizli ve açık bütün Rum teşkilatlarına⁸ her türlü malî ve askeri yardımlar sağlamıştır⁹. Yunanistan, bu teşkilatlar eliyle bölgeye silah, cephane, mühimmat ve göçmen sevkıyatı yapmıştır. Diğer yandan da bölgede bir itilaf müdahalesine zemin hazırlamak için yerli Rum

çetelerinin faaliyetlerine destek olmuştur¹⁰. Bu çeteler işi o kadar ileri götürmüşlerdir ki Türk ordusuna ait depolardan yüklü miktarda silah ve cephane çalmaktan çekinmemişlerdir¹¹.

Bu arada Fener Patrikhanesi ile onun taşradaki uzantıları olan metropolitler de Batı Anadolu'nun Yunanistan'ın bir parçası olduğu tezine açıktan destek vermişlerdir¹². Patrikhanenin verdiği desteğin en açık delili, bölgenin nüfus durumunu Rumlar lehinde gösteren bir istatistik - bu çalışma tamamen siyasi maksatla yapılmış olup tamamen yanlış ve yanıltıcı olarak kaleme alınmıştır-hazırlanmasıdır. Bu istatistik daha sonra Yunan Başbakanı Venizelos'un Batı Anadolu ile ilgili taleplerinin dayanak noktasını oluşturmuştur¹³.

Yunanistan'ın, Anadolu üzerindeki bu plan ve çalışmalarına karşın Osmanlı Devleti'nin durumu ve sergilediği tavır içler acısıdır. İtilâf Devletleri'nin baskısı sebebiyle kurulan hükümetlerin ömrü kısa olduğu gibi, izledikleri politikalar itibarıyla de kukla olmaktan öteye gidememişlerdir. Türk hükümetleri Yunanistan'ın yıkıcı faaliyetlerini yine onun destekleyicisi olan İngiltere ve Fransa'ya şikayet etmekten başka bir iş yapmamıştır. Bu aciz ve zayıf politikalar da memlekette yeni

⁶ Gotthard Jaeschke, Kurtuluş Savaşı ile İlgili İngiliz Belgeleri, Ankara 1986, s.36; Salahi Sonyel, Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika, I, Ankara 1995, s.30

⁷ Yuluğ Tekin Kurat, "Yunanistan'ın Küçük Asya Macerası", III. Askeri Tarih Semineri, Ankara 1986, s.410

⁸ Rum Teşkilatları hakkında geniş bilgi için bkz., Yücel Özkaya, "Ulusal Bağımsızlık Savaşı Boyunca Yararlı ve Zararlı Dernekler", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi (AAMD), IV/ 110 (1987), s.139-187

⁹ Selçuk Ural, Müttefiklerarası/İzmir Tahkik Komisyonu'nun Faaliyetleri (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum 1997, s.31

¹⁰ Ali Çetinkaya, "İzmir'in İşgali Hatıraları" (Yayına Hazırlayan Alemdar Yalçın), Belgelerle Türk Tarih Dergisi (BTDD), S.16 (1986), s.15; Adnan Sofuoğlu, Fener Rum Patrikhanesi ve Siyasi Faaliyetleri, İstanbul 1996, s.93

¹¹ Asaf Gökbel, Milli Mücadelede Aydın, Aydın 1964, s.29

¹² Ali Güler, İşgal Yıllarında Yunan Gizli Teşkilatları, Ankara 1988, s.30

¹³ M. Süreyya Şahin, Fener Patrikhanesi ve Türkiye, İstanbul 1996, s.217

işgallerin ve müdahalelerin kapısını açmıştır¹⁴. Uygulanan mütareke sebebiyle ordunun durumu ise ismi var cismi yok bir hale getirilmiştir¹⁵.

Mevcut bu durum karşısında Batı Anadolu Türkleri kendi aralarında bir teşkilatlanmaya gitmek zorunda kalmışlardır¹⁶. Bu yapılanma iki hedefi gözeterek meydana getirilmiştir: Birincisi, Yunan taleplerine karşı Türk çoğunluğunun hukukunu ve varlığını bütün dünyaya kabul ettirmek; ikincisi de, Yunan işgaline her türlü vasıtaları kullanarak engel olmak¹⁷.

Yukarıda arz edilen hedefler doğrultusunda bölgede vücuda getirilen ilk teşkilat olan İzmir Müdafaa-ı Hukuk-ı Osmaniye Cemiyeti'nin kuruluş hazırlıkları 6 Kasım 1918 de başlatılmıştır¹⁸. Fakat resmi kuruluş tarihi 1 Aralık 1918'dir¹⁹. Cemiyetin kurucularının tamamına yakını sivil kesimden gelmiştir. Bu tür bir yapılanmanın iki sebebi vardır: Birincisi, milli menfaatler açısından siyasi otorite ile uyumlu çalışabilme düşüncesi, ikincisi de İtilâf Devletleri'nin ağırlığının hissedildiği bu bölgede herhangi bir dış siyasi yada askeri müdahaleye meydan vermemektir²⁰.

Cemiyetin nizamnamesinin hazırlanması aşamasında cemiyetin kuruluş gayesi önce vatanın savunulması olarak düşünülmüş, fakat daha sonra Wilson Prensipleri çerçevesinde cemiyetin çalışması kabul edilmiştir²¹. Bu değişikliğin nedeni ise, İtilâf Devletleri'nin ve yerel idarenin tepkisini çekmemek üzerinde yoğunlaşmıştır²². Zira cemiyet daha kurulmadan, Hürriyet ve İtilaf Fırkası'na yakın çevreler bu hareketi İttihatçılığın yeniden diriltilmesi olarak vasıflandırmışlardır. Hatta bazı çevreler de bu teşkilatı, Bolşeviklikle itham etmişlerdir.

Cemiyet kuruluş aşamasında ve sonrasında bir çok engelle karşılaşmıştır. Özellikle Hürriyet ve İtilâf Fırkası'na yakınlığı ile tanınan Vali Ethem Bey zamanında cemiyet durgun bir devre geçirmiştir. Bu durgunluk ortamı Nurettin Paşa'nın 26 Ocak 1919 da ikinci kez valiliğe getirilmesi ile aşılabılmıştır²³.

¹⁴ Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, I, (Atatürk Araştırma Merkezi Yayını), Ankara 1989, s.26; Tayyib Gökbilgin, "1919 Yılında Yabancı Devletlerin İşgalleri ve İstekleri Karşısında İstanbul Hükümetleri", BTTD, S.34 (1987), s.18; Sina Akşin, İstanbul Hükümetleri ve Milli Mücadele, I, İstanbul 1992, s.244-245

¹⁵ Atatürk, s.10

¹⁶ Sonyel, s.44

¹⁷ Kâzım Özalp, Milli Mücadele 1919-1922, I, Ankara 1988, s.4

¹⁸ Sarıhan, s.13

¹⁹ Mesut Çapa, "İzmir Müdafaa-i Hukuk Osmanlı Cemiyeti", AAMD, VII/21 (1991), s.554

²⁰ Anadolu ve Rumeli'de Gerçekleştirilen Ulusal ve Yerel Kongreler ve Kongre Kentleri Bibliyografyası, III, (TBMM Yayını), Ankara 1993, s.22

²¹ ÇAPA, s.554; Şerafettin Turan, "Kurtuluş Savaşı'nda Kongreler", Cumhuriyetin 50.Yılı Dönümü Semineri, Ankara 1975, s.150

²² Atatürk, s.11

²³ Sabahattin Selek, Anadolu İhtilali, I, İstanbul 1987, s.100; Celal Bayar, Ben de Yazdım, V, İstanbul 1997, s.140

Kurulduğu günden itibaren sesini hep ilmi ve siyasi faaliyetlerle duyurmayı hedefleyen cemiyet, ilk siyasi çıkışını 12 Mart 1919 da İstanbul'daki temsilcileri vasıtasıyla İtilâf Devletleri Yüksek Komiserlerine verdiği muhtıra ile yapmıştır. Muhtırada; İzmir Vilayeti'nin Türk ekseriyetine sahip olduğu vurgulanarak Yunanistan'a verilmemesi istenmiştir. Aynı muhtırada, İzmir Vilayeti'nde reformlar yapılacağı ve azınlıkların haklarının korunacağı da taahhüt edilmiştir²⁴. Cemiyetin ikinci önemli faaliyeti ise, 13 Mart 1919 da İzmir Tiyatrosu'nda gerçekleştirdiği toplantıdır. Bu toplantı bir açıdan 17 Mart'ta gerçekleştirilecek olan kongreye hazırlık niteliği taşımaktadır²⁵. Bu toplantıda İtilâf Devletleri'nin İzmir temsilcilerine verilmek üzere üç maddelik bir bildiri kaleme alınmıştır²⁶. Bu bildiri, önceki bildiri gibi Türklerin bölgede ekseriyete sahip oldukları ve bu sebeple bölgede bir Yunan idaresinin kurulamayacağı tezini işlemektedir.

Cemiyetin bu tür çıkışlarda bulunmasından oldukça rahatsız olan İngiliz Yüksek Komiserliği, hükümet üzerinde uzun süre devam ettirdiği baskının neticesinde, Nurettin Paşa'nın 14 Mart 1919 da görevden alınmasını sağlayarak cemiyeti etkisizleştirmeyi planlamıştır²⁷. Bu gelişme büyük kongrenin yapılmasına olumsuz bir etki yapmamışsa da, aynı şeyi cemiyetin sonraki çalışmaları için söyleyemeyiz. Zira yeni vali Ahmet İzzet Bey (Kanbur İzzet)'in 25 Martta göreve başlaması ile birlikte cemiyet İzmir'in işgaline kadar sıkı bir takibe alınmıştır.

Cemiyet, Müdafaa-ı Hukuk hareketini bütün vilayet sathına yaymak gayesiyle 17 Mart 1919 da büyük kongresini gerçekleştirmiştir²⁸. Kongre, Milli Kütüphane'nin Beyler Sokağında ki sinemasında yapılmıştır. Kongreye İzmir, Aydın, Denizli, Muğla, Manisa ve Balıkesir'den seçilen delegelerin yanı sıra 37 belediye reisi ve 37 müftü de delege olarak katılmıştır²⁹. Toplam 165 delege sayısı ile kongre, büyüklük itibarıyla Trabzon ve Erzurum Kongreleriyle beraber Milli Mücadele Tarihimizin ilk üç büyük kongresi arasında yerini almıştır³⁰.

İki gün devam eden kongrede bir dizi kararlar alınmıştır. Bunlardan birincisi, Müdafaa-i Hukuk hareketini bölgenin tamamına yayacak şekilde yeni şubelerinin açılmasıdır³¹. Kongrenin aldığı kararlardan ikincisi, bölgeye yapılabilecek bir tecavüze karşı topyekün silahlı mukabelede bulunma iradesinin ortaya konmasıdır³². Kararlardan bir diğeri de bölgenin Türklüğünü ispata yönelik yayın ve propagandalara devam edilmesi kararının yinelenmesidir.

²⁴ Gökbel, s.33

²⁵ Mustafa Albayrak, Milli Mücadele Dönemi'nde Batı Anadolu Kongreleri, Ankara 1998, s.45

²⁶ Bayar, s.145

²⁷ Tevfik Bıyıklıoğlu, Atatürk Anadolu'da, Ankara 1918, s.28

²⁸ Gotthard Jaeschke, Türk Kurtuluş Savaşı Kronolojisi, I, Ankara 1989, s.22

²⁹ Sarıhan, s.174

³⁰ Turan, s.150

³¹ Nuri Köstüklü, Milli Mücadele'de Denizli, Isparta ve Burdur Sancakları, Ankara 1990, s.82

³² Selek, s.100; Tunaya, s.482

Delegeler kongrenin son günü (19 Martta) üzerinde mutabık kaldıkları bir muhtıra metnini 20 Mart 1919 da İstanbul'daki İtilâf Devletleri Yüksek Komiserliklerine göndermiştir. Bu muhtıra metninde şu hususlara yer verilmiştir³³:

- 1- İstanbul başkent olarak kalmalıdır.
- 2- Batı Anadolu her açıdan Türk yurdunun ayrılmaz bir parçasıdır.
- 3- Milli hukuk ve hakların korunması açısından İtilâf Devletleri Türk Milletini ve devletini zorlamamalıdır.

Cemiyet kongre sonrasında teşkilatlanmaya yönelik kararını uygulamada büyük sıkıntılar yaşamıştır. Propagandaya yönelik çalışmalar ise daha etkili olması amacıyla büyük oranda İstanbul'a kaydırılmıştır³⁴.

Cemiyetin kongre sonrası ilmi alanda gerçekleştirdiği en büyük hizmeti hiç şüphesiz İtilâf Devletleri Yüksek Komiserlerine gönderdiği istatistikli bildirimdir³⁵. Bu bildiri, Hadisat Gazetesi tarafından 16 Nisan 1919 tarihinde okuyucularına "İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Baş Komiserlere İstatistikli Bir Muhtıra Verdi" başlığı ile duyurulmuştur³⁶. Bu belgenin aslı Başbakanlık Osmanlı Arşivi Dahiliye Nezareti Kalem-i Mahsusası tasnifinde 52-14/1 dosya numarasıyla araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.

Cemiyetin hazırladığı bu bildiri İstanbul'da Zellich Kardeşler Yayınevi tarafından 10 sayfa ve "Un Appel A La Justice" (Adalet Başvuru) adıyla Fransızca olarak 1919 yılında basılmıştır. Bu bildiri, Harbiye Nezareti'nin Yunan mezalimine ilişkin her türlü belge ve bilgiyi, toplama kararını alıp uygulamaya koymasından sonra, Cemiyet tarafından Nezarete takdim edilmiştir. Harbiye Nezareti de, bu eseri 15 Mayıs 1919 tarihinden itibaren Batı Anadolu'da gerçekleştirilen Yunan mezalimini araştırmakla görevlendirilen Müttefiklerarası Tahkik Komisyonu'na takdim edilmek üzere hazırlanan Yunan Mezalimini ispata yönelik dosyaya konulması amacıyla Dahiliye Nezareti'ne göndermiştir³⁷.

Bildiri muhtevası itibarıyla Yunan başbakanı Venizelos'un Paris Barış Konferansı'nda Yunan taleplerini dile getirdiği 3-4 Şubat 1919 tarihli konuşmasına bir cevap niteliğindedir. Venizelos, Yunan isteklerini nasıl, milli, iktisadi, coğrafi ve tarihi delillere dayandırmaya çalışmışsa, cemiyet de aynı metotlarla Batı Anadolu'nun Türklüğünü ispatlamaya çalışmıştır.

³³ Çapa, s.563

³⁴ Ural, s.38

³⁵ Jaeschke, Kronoloji, s.26

³⁶ Sarıhan, s.206

³⁷ Ural, s. 122

Bilindiği gibi mütarekenin hemen akabinde Yunanlılar ve Ermeniler Türk vatanını parçalamak ve bu topraklardan kendilerine pay alabilmek için her türlü vasıtadan faydalanmış, çeşitli kaynaklardan aldıkları abartılı, yanlış ve yanlış bilgilere dayanarak hazırladıkları belgeleri, istatistikleri ve haritaları gerek konferansa katılan üyelere ve gerek kendileri lehinde kamuoyu oluşturacak kesimlere ulaştırmaya çalışmışlardır. Bu milletlerin faaliyetleri bu kadar aşık ve aleni yapılırken, Türk Hükümetinin bunlardan haberdar olmaması ve bunlara karşı kendi haklılığını ispatlamaya yönelik ciddi bir çalışma yürütmemesinin nedenlerini anlamak mümkün değildir.

Bu açıdan cemiyetin hazırladığı bu istatistiki bildiri, hem hükümetin bu alandaki açığını kapatmaya yönelik ciddi adımdır, hem de bir sivil kuruluşun kendi hükümetinin vurdumduymazlığına rağmen davasına ne denli bağlı olduğunu gösteren mümtaz bir örnektir. İzmir'in işgali öncesi bu bildiriye benzer bildiriler hazırlanıp bunlar Paris'te ve diğer batı başkentlerinde kamuoyu oluşturacak şekilde kullanılmış olsaydı Yüksek Konseyin İzmir'in işgali ile ilgili karar alması, hele hele bunu Yunanistan'a uygulatması o kadar kolay olmayabilirdi.

Bu bildirin diğer bir önemi de şuradan kaynaklanmaktadır. Türk Hükümeti'nin ve basınının, bölgenin Türklüğünü ispata yönelik yayınladıkları istatistikler, hep 15 Mayıs 1919 sonrası Batı Anadolu'da gerçekleştirilen Yunan mezaliminin derecesini araştırmak amacıyla bölgeye gönderilen Tahkik Heyeti'nin çalışmalarına başlamasından sonraya rastlar³⁸. Bu açıdan cemiyetin yayınladığı istatistik, ilk olma özelliği de taşımaktadır.

Cemiyet, bildirinin ilk sayfasında kuruluş gayesini "...Aydın Vilayeti'nde halkın büyük çoğunluğunu oluşturan Türk unsurunun zaman aşımına uğramayan haklarını tanıtmak..." olarak açıklamaktadır.

Osmanlı Devletinin dünya savaşına yabancı devletlerin çevirdiği entrikaların sonucunda girdiği noktadan hareket edilerek, milletin savaşa girmedi ve devam ettirilmesinde hiç bir vebali taşıyamayacağı, bu durumdan milletin sorumlu olmadığı gibi İtilaf Devletleri'nin de bu gerçeği dikkate alarak politikalarını buna göre yönlendirmeleri gerektiği önemli bir husus olarak bildiride yer almıştır³⁹.

Savaşın sorumluları meselesinde, cemiyetin bu yaklaşımı ile Damat Ferit Paşa Hükümetinin yaklaşımı arasında büyük bir benzerlik vardır. Zira Damat Ferit Paşa'da 17 Haziran 1919 da Paris Barış Konferansı nezdinde Türk görüşlerini açıkladığı toplantıda savaşın sorumlusu olarak İttihat hükümetini göstererek, milletin buna razı olmadığı tezini işlemiştir⁴⁰.

Bildiride, Türk milletinin diğer uygar batılı milletler gibi kendi milli ve dini kurumlarına, kendi diline ve edebiyatına sahip olduğu ve asırlardan beri kendisini ve

³⁸ Sabah, Türk Dünyası 20 Eylül 1919; Tasvir-i Efkâr 10 Ekim 1919

³⁹ UN APPEL A LA JUSTICE, İstanbul 1919, s.3

⁴⁰ Yuluğ Tekin Kurat, Osmanlı İmparatorluğu'nun Paylaşılması, Ankara 1986, s.69

diğer milletleri idare etmesi açısından büyük maharetler sergilediğine ve bu hususta bir çok milletten daha fazla deneyime sahip olduğuna dikkat çekilerek; kendi toprakları üzerinde hangi ad ve şekilde olursa olsun, yabancı bir idareyi kabul etmesinin mümkün olmadığı öne sürülmüştür. Cemiyet, dünya savaşından yenik çıkmış dahi olsa Türk milletinin, diğer milletlere tanınan haklardan yararlanmasının ve onlarla eşitlik ilkesi esasına göre münasebetlerini kurmasının milletlerarası hukukun bir gereği olduğunu bildiriye kabul ve ilan etmiştir⁴¹. Dikkat edilirse bu ilke daha sonra Mustafa Kemal Paşa'nın liderliğinde şekillenecek ve gerçek kimliğini bulacak olan Milli Mücadele Hareketi'nin dış siyasetinde vazgeçilmez, ana prensiplerinden birisi olacaktır.

Bildiriye en ilginç ve kıymetli bilgiler hiç şüphesiz Anadolu'nun nüfus yapılıması üzerinde verilmiştir. Cemiyet, tarihi seyir içerisinde Rumların hiç bir zaman nüfus ekseriyetine sahip olamadıkları gibi milli bir devlette vücuda getiremediklerine işaret ederek, Türklerin Anadolu'ya gelişlerinin fetih duygusuyla açıklanmasının yanlış olacağı, bunun arkasında daha bir çok önemli sebeplerin olduğuna dikkat çekmiştir. Sırf Türklerle aynı coğrafyayı paylaştıkları için, Rumlar dahil bir çok azınlığa kaybolan tarihi haklarını yeniden sağlamak, onların kendi devletlerini kurmalarını istemenin ne hukuk açısından ve ne de adalet açısından doğru ve tutarlı bir politika olmadığı ileri sürülmüştür. Kaldı ki bu azınlıklar, yüzyıllar boyunca Türk idaresi altında milli ve dini varlıklarını hiç bir müdahaleye maruz kalmadan sürdürmüşlerdir⁴².

Cemiyet bildiriye, Türk ve azınlıklara dair nüfus mukayesesi yapmadan önce Yunan Hükümeti'nin yürüttüğü taraflı ve yanlış yayımlarla Batı Anadolu'yu Yunan Medeniyeti'nin ana parçası olarak göstermesinin kabul edilemeyeceğini ileri sürmüştür. Cemiyete göre, bölge tarihin hiç bir döneminde kastedildiği şekilde bir Yunan Medeniyeti'nin bir parçası olmamıştır. Türklerin gelmesinden çok yüzyıllar önce Yunanlılar bölgede ufak tefek koloniler kurmalarına rağmen bu koloniler asla bir birlik ve ortak bir medeniyet vücuda getiremeden Roma İmparatorluğu tarafından ortadan kaldırılmıştır. Bundan sonradır ki Rumlar, Anadolu topraklarında siyasi anlamda hiç bir varlık gösterememişlerdir. Dolayısıyla Rumların bu yöndeki sözde tarihi haklarından bahsetmek mümkün değildir. Üstelik bu hakların tazmini hususunda muhatap Türkler değil, bilakis Roma İmparatorluğudur. Bu da mümkün olamayacağına göre tarihi açıdan Rumların bağımsız bir devlet kurma talepleri kabul edilemez⁴³.

Cemiyet, Türk unsurunun bu coğrafyada ezici bir üstünlüğe sahip olduğunu çeşitli kaynaklardan, üstelikte batılılar tarafından hazırlanan kaynaklardan yararlanarak ortaya koymaya çalışmıştır. Cemiyet aşağıda yer vereceğimiz bu mukayeseli bilgileri teyid edecek nitelikte iki tanede grafik (EK:I-II) yayınlamıştır.

⁴¹ UN APPEL A LA JUSTICE, İstanbul 1919, s.4

⁴² UN APPEL A LA JUSTICE, İstanbul 1919, s.5

⁴³ UN APPEL A LA JUSTICE, İstanbul 1919, s.4

Bu grafikte yer alan vilayet ve sancaklara dikkat edildiğinde görülecektir ki, Venilezelos'un en geniş anlamda Yunanistan'a katılmasını istediği yerlerde nüfus dengesi kesinlikle Rumlar aleyhinedir. Cemiyet, ortaya koyduğu mukayeseli nüfus rakamları ile Yunanistan'ın yerli Rum nüfusuna dayanarak Anadolu üzerinde hak iddia etmesinin de mümkün olamayacağı sonucuna ulaşmıştır. Yine cemiyet, Yunan hükümetinin bu kaynaklarda ki istatistiklerin aksine Rum nüfusunu abarttığını ve bu yanlış bilgilerle dünya ve batı kamuoyunu etkilemeye çalıştığına dikkat çekmeyi de ihmal etmemiştir⁴⁴.

Cemiyetin ilk olarak verdiği istatistik 1891 yılında hazırlanan resmi sayım sonucudur. Buna göre, Menteşe Sancağı da dahil olmak üzere Aydın Vilayeti'nin nüfusu 1.352.119'dur. Bu nüfusun dağılımı şu şekildedir:

1,118,496	_____	Müslüman Türk
195,431	_____	Ortodoks Rum
1,979	_____	Katolik ve Protestan Latin
13,940	_____	Ermeni
22,273	_____	Yahudi

Cemiyetin bildiride yer verdiği ikinci istatistik Osmanlı Düyun-u Umumiye idaresinde görevlendirilen Cuinet'in hazırladığı kitaptan alınmıştır. Buna göre Aydın Vilayeti'nde 1,404,000 kişi yaşamaktadır. Bunların dağılımı ise şöyledir:

1,100,000	_____	Müslüman Türk
210,000	_____	Ortodoks Rum
15,000	_____	Ermeni
23,000	_____	Yahudi
56,000	_____	Yabancı Uyruklular (Çoğunluğu

Yunanlı)

Cemiyet üçüncü istatistik olarak, 1912 yılında yapılan resmi sayımı kamuoyunun dikkatine sunmuştur. Bu istatistikte, Aydın Vilayeti'nin nüfusu 1,594,848 olarak gösterilmiştir. Bunların milliyetlere göre dağılımı ise şu şekildedir:

1,239,792	_____	Müslüman Türk
298,373	_____	Ortodoks Rum
20,899	_____	Ermeni
35,784	_____	Yahudi ⁴⁵

⁴⁴ UN APPEL A LA JUSTICE, İstanbul 1919, s.6

⁴⁵ UN APPEL A LA JUSTICE, İstanbul 1919, s.7

Müdafaa-ı Hukuk Cemiyeti, Yunanlıların talep ettikleri Karesi ve Menteşe Sancakları'nın da bu rakamlara ilave edilmesi durumunda şöyle bir tablonun ortaya çıkacağını belirtmiştir⁴⁶:

	<u>Rum Ortodoks</u>	<u>Türk Müslüman</u>
Aydın Vilayeti	233,914	1,293,527
Karesi Sancağı	85,548	368,404
Menteşe Sancağı	10,192	134,767
TOPLAM	329,654	1,796,698

Bildiride bu rakamlara bağlı olarak, toplumdaki iş kollarında da bariz bir Türk üstünlüğünün olduğunu kabul etmenin zor olmayacağı da yer almıştır.

Cemiyet, yapılan bütün bu bilgilendirmelere ve uyarılara rağmen, İtilaf Devletleri'nin Yunan tezine destek vermeleri durumunda, Türk milletinin vatani üzerindeki her türlü istilacı teşebbüsü püskürtme hususunda her türlü hakkı kendinde gördüğünü, varlığını ve hukukunu korumak için gerekeni yapmaktan da çekinmeyeceğine dikkat çekmiştir. Cemiyetin bu noktada ki haklılığı çok geçmeden 15 Mayıs 1919 sabahı Hasan Tahsin'in ilk kurşunu atmasıyla ortaya çıkmıştır.

Cemiyet, Türkler, Hıristiyan ve Yahudi azınlığa karşı asimilasyon ve yok etme siyaseti izliyorlar şeklindeki Yunan propagandalarına büyük tepki göstererek, Türkiye'deki azınlıkların ve bunlara ait müesseselerin yüzyıllardır ayakta durduklarını, buna karşı Yunanistan'ın özellikle Balkan Harplerinden sonra sınırları içerisinde kalan Türk nüfusu ve bunlara ait müesseselerden bahsetmenin nerede ise imkansız hale geldiğini, bunların şu anda sadece adının kaldığını ve bu durumun ise Yunan devletinin kara bir lekesi olduğunu beyan etmiştir.

Mevcut gerçeklere ve ortaya konan delillere rağmen, Batı Anadolu'nun Yunanistan'a verilmesi sayısız karışıklıklara yol açacağı gibi, dünyanın umutla beklediği barışı da tehlikeye atacağını iddia eden cemiyet, yakın geçmişte Yunanistan'ın Müslüman tebaasına uyguladığı katliamları Batı Anadolu'ya çıkması durumunda burada yaşayanlara da uygulamayacağını kim garanti edebilir? sorusunu çok haklı olarak batı kamuoyuna yöneltmiştir⁴⁷.

Cemiyet, bu soruya büyük bir ileri görüşlülükle kendince verdiği cevapta; Yunanlıların, Türklerle katliam ve zulüm yapmasının uzak bir ihtimal olmadığını, buna karşı Türk Milletinin de varıyla yoğuyla buna karşı koymasının gayet tabii olduğunu belirtmiştir. Bu mücadelenin sonunda iki milletten birinin yok olma tehlikesi ile karşılaşabileceğini, üstelik çok verimli bir bölge olan Batı Anadolu'nun da tamamen harap olacağını ifade etmiştir⁴⁸.

⁴⁶ UN APPEL A LA JUSTICE, İstanbul 1919, s.8

⁴⁷ UN APPEL A LA JUSTICE, İstanbul 1919, s.9

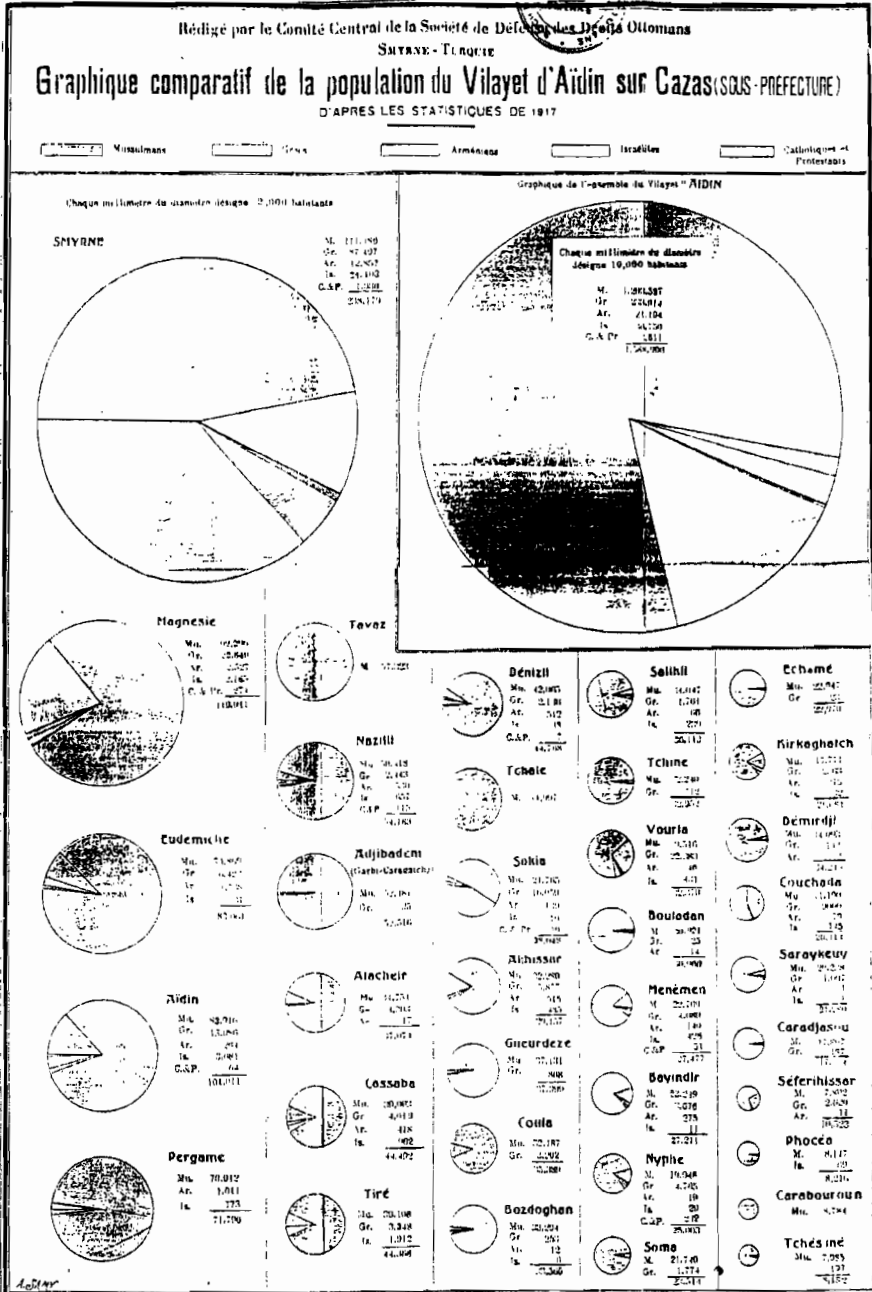
⁴⁸ UN APPEL A LA JUSTICE, İstanbul 1919, s.10

Yunan Devleti, cemiyetin bu tespitini, üç yıl boyunca Anadolu topraklarında gerçekleştirdiği katliam ve zulümlerle kendisine yakışan bir tarzda haklı çıkarmıştır.

Cemiyet, iki tarafın da büyük maddi ve manevi kayıplara uğraması yerine, Türk ve Yunan Devletlerinin barış içinde medeni ve gelişmiş dünyanın iki müreffeh ülkesi olmasının daha doğru olacağını savunmuştur. Şu an için “işgal düşüncesi ile gözleri körleşen” Yunanlıların gelecekte karşılaşacakları hüsranı göremedikleri de aynı satırlarda bir tespit olarak yer almıştır.

Bildiride son cümle olarak, adalet ve hürriyet ilkelerini içtenlikle benimseyen milletlerin Türkiye'nin parçalanmasına imkan vermeyecekleri, yalnızca maddi ve manevi kalkınmayı düşünen Türk milletinin bütünlüğüne zarar verebilecek her türlü faaliyetin karşısında olacakları ümit edildiği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak, Cemiyet haklı davasını savunmak amacıyla çok önemli ve bir o kadar ilmi açıdan değerli bilgiler ihtiva eden bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma Batı kamuoyunda ne yazık ki kendisine yer bulamamıştır. Bunda, Türk Hükümeti'nin de büyük ihmali vardır. Eğer, Türk Hükümeti bu çalışmaya destek vermiş olsa ve bu yönde bir takım çabalar içerisinde olmuş olsaydı, kendisi ile ilgili kararların alındığı Paris Barış Konferansında çok daha güçlü bir konuma sahip olabilirdi.

Statistique 1917.

